

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

СЛУХАЄНКО Юрій Миколайович - аспірант Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

**УДК 343.13:343.5/6
DOI 10.32782/NP.2022.2.16**

У статті доведено, що важливою слідчою (розшуковою) дією за фактом розслідування домашнього насильства є допит. Повнота та правдивість показань свідків залежать від вирішення низки тактичних завдань, зокрема, правильного визначення кола осіб, які володіють інформацією, визначення зацікавленості свідків у результатах провадження (особливо це стосується тих свідків, з якими у підозрюваного сталі родинні зв'язки), врахування соціальних і психологічних особливостей допитуваного (передусім дітей), для нейтралізації чинників, які негативно впливають (можуть впливати) на їх поведінку під час допиту; ужиття інших тактико-психологічних заходів, спрямованих на упередження відмови від надання правдивих (повних) показань.

Визначено, що першочерговому допиту підлягають чотири категорії осіб: 1) потерпілий; 2) очевидці події; 3) особи, які можуть повідомити про особливості особистості потерпілого і підозрюваного, їх спосіб життя, взаємовідносини; 4) особи, які хоча і не були очевидцями домашнього насильства, але чули крики (сусіди), надавали допомогу потерпілому, викликали лікарів, телефонували в поліцію, супроводжували при доставці до лікувального закладу, а також медичні працівники. Для кожної категорії осіб та відповідної слідчої ситуації було розроблено перелік орієнтовних запитань і тактичних рекомендацій, спрямованих на вирішення головних завдань досудового розслідування цієї категорії кримінальних проваджень.

Виокремлено наступні слідчі ситуації, що найчастіше трапляються в ході допиту підозрюваного: підозрюваний добровільно повідомляє інформацію про обставини вчинення домашнього насильства, конфліктна ситуація відсутня; підозрюваний повідомляє інформацію про обставини вчинення домашнього насильства, проте не висвічує її у повному обсязі; підозрюваний не бажає давати правдиві і повні показання – наявність конфліктної ситуації; підозрюваний повністю відмовляється від спілкування зі слідчим, відмовляється давати будь-які показання та брати участь у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій. Сформовано методичні рекомендації щодо тактики допиту підозрюваного в конфліктних і безконфліктних ситуаціях.

Ключові слова: домашнє насильство, розслідування, слідчі (розшукові) дії, допит.

Постановка проблеми

Допит – процесуальна дія, яка є регламентованим кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічним процесом спілкування між особами, що беруть у ній участь, спрямованим на отримання відомостей про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення об'єктивної істини [1, с. 77]. Показання відповідно до ст. 95 КПК України – це відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному

провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження [2]. Допит розглядається передусім як інформаційний процес, що відбувається між слідчим та допитуваним [3, с. 25]. *Спілкування в ході допиту* – це взаємодія допитуючого з допитуваним.

Мета першого – одержати об'єктивну інформацію про суб'єктивне відображення – слід пам'яті, а другого – розкрити суб'єктивний образ і передати про нього інформацію [4, с. 360–361].

Процесуальний порядок організації та проведення допиту на стадії досудового розслідування закріплено у ст. 65, 95–97, 133, 223–226, 232, 256 КПК України. Залежно від статусу допитуваного розрізняють допит: свідка; потерпілого; підозрюваного; обвинуваченого; експерта (на стадії судового розгляду) [5, с. 441].

Аналіз слідчої та судової практики свідчить, що у процесі розслідування таких кримінальних правопорушень слідчі допускають значну кількість тактичних і процесуальних помилок, зокрема, неправильно застосовують норми закону, нехтують спеціальними знаннями, що негативно позначається на ході та результатах розслідування і відповідно судового розгляду. Загалом з числа розглянутих кримінальних проваджень у 20 % випадків було проведено 3 допити, у 34 % – 4 допити, у 31 % – 5 допитів, у 15 % – 6 і більше. Очевидно, що не можна недооцінювати цей спосіб отримання доказів, проте наявності й використання лише загальних рекомендацій щодо тактики його проведення недостатньо. Нагальним постає розроблення комплексних методичних рекомендацій з проведення цієї слідчої (розшукової) дії (СРД) з урахуванням криміналістичної, кримінально-правової характеристик домашнього насильства, зокрема, на основі типових слідчих ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Загальні засади актуальних питань щодо запобігання та розслідування насильства в сім'ї були предметом дисертаційного дослідження О. І. Белової, А. Б. Благи, О. В. Бойко, Б. М. Головкина, Г. О. Горбо-

вої, О. І. Зазимко, Т. В. Іщенко, Р. В. Кишлока, О. В. Ковальнової, О. Д. Коломойця, Л. В. Крижної, М. Г. Кузнецова, Н. В. Лесько, Н. О. Ліщук, А. С. Пашенко, М. Ю. Самченко, Г. Н. Собко, О. М. Ткаленко та інших. У значній кількості розроблень не розкрито тактика проведення допиту у таких кримінальних провадженнях.

Мета статті – встановлення та класифікація осіб, допит яких у ході досудового розслідування кримінального правопорушення може сприяти отриманню відповідних доказів; формулювання питань та визначення кола обставин, які необхідно з'ясувати в окремих категорій допитуваних осіб.

Виклад основного матеріалу

Запит практики щодо вдосконалення організації і тактики СРД неодноразово поставав у наукових публікаціях, що конкретизує головне завдання криміналістики, як науки, у площині «забезпечення боротьби зі злочинністю відповідними потребам практики засобами, прийомами і методами отримання доказової інформації» [5, с. 119; 6, с. 38]. Відповідно, окремі СРД, що мають ресурси оптимізації, які безпосередньо пов'язані зі специфікою злочину, зобов'язані бути піддані науковому вивченню.

Головним суб'єктом проведення допиту у кримінальному провадженні під час розслідування домашнього насильства, виступає слідчий або оперативний працівник, який виконує доручення слідчого відповідно до ст. 41 КПК України. Відразу слід зазначити, що допит є найбільш розповсюдженою СРД, за допомогою якої збирається інформація під час розслідування. Окрім того, з усіх СРД допит є не тільки найбільш ефективним і поширеним, але, як доречно наголошує В. К. Весельський, і необхідним, обов'язковим, оскільки служить не тільки засобом одержання нових, але й якісної перевірки наявних доказів [7, с. 8]. Отримання показань є основною метою допиту. Вони повинні об'єктивно відображати дійсність та містити фактичні дані, що можуть мати значення доказів [8, с. 305].

При розслідуванні домашнього насильства потерпілі відомі з самого початку провадження. Предметом їх допиту є будь-які обставини, що підлягають встановленню в кримінальному провадженні. Загалом, предмет допиту утворюють обставини, які входять до предмета доказування, а також інші обставини, які можуть надати допомогу у всебічному, повному, об'єктивному здійсненні кримінального провадження та прийнятті правильного процесуального рішення [9].

Тактика *допиту потерпілих* у кримінальних провадженнях про домашнє насильство, має ряд істотних відмінностей, зумовлених такими обставинами: по-перше, потерпілий від домашнього насильства, на відміну від свідка, нерідко прагне приховати або «прикрасити» свою непристойну чи провокативну поведінку (наприклад, аморальний спосіб життя, вживання алкоголю, приниження й образи підозрюваного та ін.), що стало приводом до вчинення стосовно нього злочину, а також іноді намагається «очорнити» підозрюваного, виставивши його єдиним винуватцем конфлікту.

У зв'язку з викладеним, бажано в ході підготовки до допиту потерпілого від домашнього насильства або безпосередньо під час проведення встановити дані, що характеризують: а) події, що передували злочину (характер поведінки потерпілого, оточення; з чим, можливо, пов'язано те, що домашнє насильство було спрямовано саме проти потерпілого, чи не допускав він висловлювань або не здійснював вчинків, які могли бути розцінені як привід до вчинення кримінально-протиправних дій; чи не перебував він у нетверезому стані); б) ставлення потерпілого до своєї поведінки до, в момент і після посягання на нього (дає адекватні дійсності показання або замовчує частину відомостей);

По-друге, у пам'яті потерпілого від домашнього насильства, подія злочину, що викликала підвищений емоційний стан, може залишити дуже сильні негативні спогади, які можуть стати причиною мінімального отримання показань, адекватних дійсності. У подібній ситуації просто необхідний додатковий допит потерпілого через

2-3 дні після того, що сталося, коли пройде хвилювання і він зможе давати показання більш свідомо.

По-третє, потерпілому, найчастіше (майже в 54 % випадків), у ході вчинення домашнього насильства заподіюються тілесні ушкодження (синці, садна, укуси, подряпини та ін.). Тому вибір часу і місця його допиту, а також деяких аспектів його тактики (тривалість допиту, чи можна загострювати увагу на деталях події, що сталася, показувати фотографії з місця події тощо) необхідно узгоджувати з лікарем з урахуванням стану хворого та застосованого курсу лікування (стаціонарне, амбулаторне тощо).

Названі обставини свідчать про необхідність досить докладного вивчення особистості потерпілого від домашнього насильства, а також з'ясування до початку допиту (і згодом – порівняння з іншими показаннями) відомостей про те: а) у якому ступені спорідненості перебував з підозрюваним до злочину; б) які відносини у них склалися до і після того, що сталося; в) які почуття переживає потерпілий до кривдника на теперішній час (злість, бажання помститися, страх, співчуття та ін.).

Серед обставин, що повинні з'ясуватись під час допиту потерпілих, з огляду на проведене дослідження і криміналістичну літературу, виокремлено наступні: коли, де і при яких обставинах було вчинено домашнє насильство; у якій формі проявилось (фізичне, психологічне, економічне); чи звертались за попередніми фактами до поліції; яка причина протиправних дій; які взаємовідносини між злочинцем та потерпілим; коли і за якої причини розлучились; чи застосовувалась погроза зброєю чи іншими предметами для нанесення тілесних ушкоджень [10]; чи були свідки (очевидці) події; чи був здійснений опір (якщо так – у чому він проявився та які сліди могли залишитися в результаті цього на тілі й одязі правопорушника); чи виявляв потерпілий на своєму тілі й одязі якісь сліди; який матеріальний збиток заподіяний протиправними діями; чи не зустрічався потерпілий з підозрюваними або їх родичами, знайомими після вчинення

домашнього насильства (якщо так, то з цієї ініціативи відбувалася зустріч і про що велася розмова); до яких наслідків призвело (призводить) систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства (фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи).

Необхідно зазначити, що у цій категорії кримінальних проваджень є цілий ряд процесуальних особливостей проведення допиту за участі дитини, зокрема: 1) участь законного представника, педагога або психолога, за необхідності – лікаря (ст. 226, 227 КПК України); 2) використання можливостей статей 225, 232 КПК України (допит у слідчого судді з метою мінімізації травматизації дитини від участі в слідчих діях, пов'язаних із повторним відтворенням обставин учиненого відносно неї діяння. Допит у режимі дистанційної участі); 3) залучення до проведення допиту психолога, використання спеціальних знань для обґрунтування клопотань про допит дитини в порядку ст. 225 КПК України.

У виняткових випадках, коли участь законного представника може завдати шкоди інтересам малолітнього або неповнолітнього потерпілого, слідчий, прокурор як за клопотанням малолітньої або неповнолітньої особи, так і з власної ініціативи має право обмежити участь законного представника у виконанні окремих СРД (ч. 3 ст. 227 КПК України) [2].

Громадська організація «Ла Страда – Україна» встановила, що із загальної кількості вироків близько 25 % дітей фактично постраждали від домашнього насильства, проте лише 2 % мали офіційний статус потерпілих. Причина цього криється у відсутності належного розуміння поняття «особа, що постраждала від домашнього насильства» та необхідної взаємодії між окремими ланками системи судових та правоохоронних органів [11]. У п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначено, що дитина, яка постраждала від домашнього насильства, – особа, яка не досягла вісімнадцяти років та зазнала домашнього на-

сильства у будь-якій формі або стала *свідком (очевидцем)* такого насильства [12]. Водночас, кримінальне провадження, розпочате за ст. 126-1 КК України, є провадженням у формі приватного обвинувачення, яке згідно з ч. 1 ст. 477 КПК України може бути розпочате лише на підставі заяви потерпілої особи. Тож, навіть якщо в провадженні вже перебуває справа стосовно домашнього насильства щодо одного з батьків дитини, для визнання дитини-свідка такого насильства потерпілою особою необхідно ініціювати окреме провадження за заявою законного представника такої дитини від її імені. Відповідна процедура ускладнює процес визнання дітей-свідків домашнього насильства потерпілими, особливо коли основна увага правоохоронних органів та судів зосереджена на справах, які стосуються насильства щодо батьків таких дітей. Хоча насправді здійснення таких формальних процедур є не дуже складним і потребує лише налагодження відповідної практики та її впровадження в повсякденну роботу відповідних органів. У зв'язку з цим на початковому етапі може знадобитись більш активне залучення слідчих, прокурорів та суддів, які б пояснювали дорослим потерпілим необхідність ініціювання окремого кримінального провадження з метою визнання потерпілими їхніх дітей, які також страждають від домашнього насильства. Той факт, що провадження щодо домашнього насильства, незалежно від того, чи вчиняється таке насильство щодо дорослих чи щодо дітей, здійснюються лише у формі приватного обвинувачення, в окремих випадках може ускладнювати доступ дітей до правосуддя. Особливо це стосується ситуацій, коли батьки, усиновлювачі чи інші законні представники дитини є кривдниками і не хочуть бути притягнутими до кримінальної відповідальності або з інших причин не бажають подавати заяву від імені дитини про вчинення щодо неї домашнього насильства [11].

Таким чином, надзвичайно важливо, враховувати наслідки домашнього насильства щодо дітей та приділяти більшу увагу цьому питанню під час здійснення заходів із виявлення та розслідування такого виду

злочину. Підтримуючи позицію законодавця, з метою подолання помилок практики, зауважимо, що під час досудового розслідування домашнього насильства діти – свідки (очевидці) такого насильства з процесуальної точки зору повинні набувати статусу потерпілих.

Допит свідка. Аналіз слідчої практики дає змогу, з урахуванням обізнаності свідків про подію кримінального правопорушення, особу, яка його вчинила й інші обставини, що мають значення для розслідування, визначити три групи свідків:

1. Свідки – очевидці злочину;

2. Свідки, які не були очевидцями, проте володіють інформацією, яка є значущою для слідства, та можуть охарактеризувати стосунки підозрюваного з потерпілим й надати інформацію про їх спосіб життя, поведінку у побуті.

3. Представники органів місцевого самоврядування (староста, голова об'єднаної територіальної громади), правоохоронних органів (дільничні офіцери, патрульні, інспектори ювенальної превенції та ін.), медичні й соціальні працівники, педагоги, психологи.

Допит свідків здійснюється в основному з тих самих тактичних особливостей, що і допит потерпілого. Найбільш важливе значення для розслідування злочину має допит свідків, які є очевидцями домашнього насильства. Їх допит здійснюють переважно в місці проведення досудового розслідування. Водночас закон надає слідчому право допитати особу в іншому місці за погодженням з особою, яку необхідно допитати. Це може бути місце її проживання, роботи, лікування або інше місце перебування особи. Порядок виклику особи для проведення допиту, зміст повістки про виклик, поважні причини неприбуття особи на виклик і наслідки неприбуття передбачені ст. 135–139 КПК України.

Слідчий, розслідуючи кримінальне провадження цієї категорії, стикається з різними типовими слідчими ситуаціями, що складаються при проведенні допиту свідків. Застосування спеціальних тактичних прийомів, спрямованих на подолання труднощів і можливих протиріч, сприяє вста-

новленню події злочину. Так, допитувана особа з числа свідків, залежно від ступеня спорідненості з підозрюваним, потерпілим, співпраці з органами досудового розслідування й знання відомостей щодо обставин домашнього насильства створює такі слідчі ситуації допиту:

1) дає повні, докладні показання щодо обставин провадження (75 %);

2) дає неповні і неточні показання за обставинами провадження, у зв'язку з неповнотою таких знань (14 %);

3) посиляється на невідомість до обставин кримінального, а так само дає неправдиві показання (11 %).

Для об'єктивної оцінки показань свідків слідчому на початку допиту необхідно з'ясувати, у яких відносинах вони перебувають з потерпілим та підозрюваним, яким чином опинилися на місці події, а також їхню роль у подіях, що відбулись (пасивні спостерігачі, намагалися розборонити, врегулювати конфлікт, кликали на допомогу, викликали поліцію чи швидку допомогу та ін.). Особливо слід звернути увагу на з'ясування наступних обставин: що саме передувало початку домашнього насильства; що стало приводом для нанесення тілесних ушкоджень чи словесних образ; хто був ініціатором конфлікту, як вів себе потерпілий, чи не вчиняв він протиправних дій стосовно підозрюваного або інших осіб. Як і при допиті потерпілого, у свідків слід запитати про спосіб і послідовність дій підозрюваного, ушкодження, які отримав потерпілий, стосовно вживання алкогольних чи наркотичних речовин, а також про характер поведінки підозрюваного після вчинення злочину. Обов'язково слід з'ясувати відомості стосовно попередніх фактів учинення домашнього насильства. Зважаючи, що більшість свідків цієї категорії проваджень перебувають у родинних (близьких) стосунках з потерпілим або підозрюваним, рекомендується допитувати таких свідків якомога раніше, коли вони ще перебувають під враженням події злочину, та між ними ще не було змови про зміст їх показань [13, с. 152].

У ході проведення допиту свідків повнота та правдивість показань залежить

від вирішення низки тактичних завдань, зокрема, правильного визначення кола осіб, які володіють інформацією, що має значення для розслідування; визначення можливої зацікавленості свідків у результатах провадження чи родинної (сімейної) залежності, від особи, яка причетна до злочину; врахування соціальних і психологічних особливостей допитуваного для нейтралізації чинників, які негативно впливають (можуть впливати) на його поведінку під час допиту; ужиття заходів, спрямованих на упередження відмови від надання правдивих (повних) показань.

Обов'язковою умовою успішного проведення допиту підозрюваного є вивчення матеріалів кримінального провадження. Це дозволяє виявити існуючі прогалини, розбіжності і суперечності під час розслідування та своєчасно вжити заходів щодо їх усунення. Невиконання зазначеної умови може вплинути на повноту, всебічність і об'єктивність розслідування та викликати необхідність проведення додаткових, повторних допитів, а також одночасних допитів двох або більше осіб.

На момент проведення допиту у категорії проваджень про домашнє насильство слідчий у більшості випадках (81 %) має достатньої інформації про особу допитуваного (біографію, соціальний стан), особливості його поведінки (наодинці, у побуті, відносини з сусідами та ін.). Водночас, важко передбачити його манеру поведінки під час проведення СРД, оскільки особа, схильна до вчинення насильницьких дій, може вести себе зухвало, грубо й провокувати слідчого до допущення тактичних й процесуальних помилок, або навпаки вдавати з себе занадто спокійну, тактовну й порядну людину.

Специфіка предмета початкового допиту підозрюваного у вчиненні домашнього насильства полягає в необхідності встановлення, як мінімум, наступних обставин:

1) у якому ступені спорідненості перебуває підозрюваний з потерпілим і які у них склалися стосунки протягом усього часу спільного проживання;

2) що передувало злочину: можливо, віктимна поведінка потерпілого; назрівання

конфліктної ситуації; чим поведінка потерпілого виділяла його серед інших членів сім'ї;

3) чи вживав допитуваний алкоголь, наркотичні засоби, психотропні речовини перед вчиненням злочину; якщо так, то з ким, де і у якій кількості;

4) страждає (страждав) він психічними захворюваннями; чи перебуває на обліку у психіатричному, наркологічному диспансерах;

5) які конкретно дії вчинив підозрюваний;

6) чи надавав потерпілий опір підозрюваному; які сліди могли залишитися на ньому та його одязі;

7) яке було ставлення допитуваного до того, що своїми діями він вчиняє домашнє насильство;

8) якого результату хотів він домогтися; чи домогся він бажаного ефекту;

9) де перебував після вчинення кримінально-протиправних дій;

10) чи зустрічався підозрюваний з потерпілим після вчинення домашнього насильства (у випадку розлучення, переїзду); якщо так, то з чієї ініціативи; чи не приймав він заходів до відшкодування заподіяної шкоди.

Основними слідчими ситуаціями, що найчастіше трапляються в ході допиту підозрюваного при розслідуванні домашнього насильства, є:

– підозрюваний добровільно повідомляє інформацію про обставини вчинення домашнього насильства, конфліктна ситуація відсутня (15 %);

– підозрюваний повідомляє інформацію про обставини вчинення домашнього насильства, проте не висвічує її у повному обсязі (24 %);

– підозрюваний не бажає давати правдиві і повні показання – наявність конфліктної ситуації (51 %);

– підозрюваний повністю відмовляється від спілкування зі слідчим, відмовляється давати будь-які показання та брати участь у проведенні окремих СРД (10 %).

В окремих умовах конфліктних ситуацій позитивні наслідки допиту підозрюваного багато у чому залежать від повноти

попередньо зібраної оперативної інформації про домашнє насильство. Зазначені відомості може надати оперативний працівник поліції, який задіяний у розслідуванні, або самостійно виявити слідчий, зокрема, з проведеного аналізу інформаційних баз даних поліції. Коли підозрюваний у вчиненні домашнього насильства відмовляється від надання показань, користуючись ст. 63 Конституції України, то слідчому (оперативнику) необхідно, по-перше, встановити причину відмови; по-друге, сконцентруватися на наявні докази; по-третє, спробувати встановити психологічний контакт.

Якщо підозрюваний неохоче дає показання про обставини і ухиляється від надання показань або повідомляє завідомо неправдиві, доцільно зосередитися на з'ясуванні тих обставин, які підозрюваний викладає правдиво, а потім використовувати такі тактичні прийоми, як: а) максимальна деталізація показань і використання протиріч у самих показаннях і в результатах проведених СРД; б) надання допитуваному можливості повністю викласти свої неправдиві показання, щоб тут же їх спростувати; в) пропозиція підозрюваному розповісти про подію у зворотній хронологічній послідовності; г) надати викривальні докази (наприклад, матеріали відеозапису, висновок експертиз) та роз'яснити їх значимість; д) з'ясувати ставлення підозрюваного до свідка, а потім отримати пояснення щодо фактів, викладених цим свідком, з метою запобігання заяви підозрюваного про недобросовісне ставлення до нього і нібито зумовленої цим хибності його показань.

Відповідно до ч. 3 ст. 42 КПК України, підозрюваний має право на першу вимогу мати захисника та побачення з ним до першого допиту, а також на участь захисника в проведенні допиту (п. 3) [2].

Тактика допиту підозрюваного за участю захисника визначається позицією, якої дотримується сторона захисту. Трапляються ситуації, коли захисник використовує неправомірні (неетичні) способи викривлення обставин кримінального правопорушення, зокрема підказує підозрюваному «потрібну» відповідь на певне запитання слідчого, намагається особисто відповіда-

ти на запитання. У цих випадках слідчому бажано зафіксувати в протоколі допиту конкретну форму відповіді допитуваного та підказки захисника (за можливості процитувавши всю фразу або основні слова).

Попередженню можливих «ексцесів захисників» на допитах сприяє застосування під час цієї СРД відеозапису. Крім цього, аналіз фонограми відеозапису зробленого в процесі, – один з ефективних засобів перевірки заяви підозрюваного про те, що його змусили дати неправдиві показання, змусили їх завчити і повторити під час проведення СРД. Відеозйомка не тільки створює «ефект присутності» в осіб, що сприймають запис, але і є джерелом інформації про поведінку учасників СРД, а також їх емоційного і психічного станів під час його проведення. Таким чином, слідчий повинен не тільки використовувати науково-технічні засоби при допиті, а й вміти «бачити» у зробленому записі інформацію, яка допомагає йому грамотно використовувати її для вирішення завдань кримінального судочинства [14, с. 108].

Висновки

Підсумовуючи викладені у цій статті положення, слід зробити висновок, що під час допитів застосовується ряд тактичних прийомів (їх комбінацій): встановлення психологічного контакту із допитуваним; викладання показань у формі вільної розповіді; постановка запитань; застосування науково-технічних засобів; пред'явлення доказів; створення уявлення про інформованість слідчого. Запропонований перелік питань, які необхідно з'ясувати у допитуваних осіб (свідок, потерпілий, підозрюваний), має орієнтовний характер та залежать від ситуації, що склалася в ході досудового розслідування конкретного домашнього насильства, і, відповідно, підлягають індивідуальному корегуванню.

Література

1. Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. В. Я. Тація. – Харків: Право, 2001. – 560 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Коновалова В. Е. Допрос: тактика и психология: учеб. пособ. Харьков: Консул, 1999. 157 с.

4. Салтевський М. В. Криміналістика. Навчально-довідковий посібник / М. В. Салтевський. – К., 1996. 159 с.

5. Криміналістика: підручник /- В. В. Пяковський, Ю. М. Черноус,- А.В.Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2-ге вид., перероб.і допов. Харків : Право, 2020. 752 с.

6. Жалдак І.А. Тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. 240 с.

7. Весельський В. К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти): монографія. Харків: Правник-НАВСУ, 1999. 126 с.

8. Кримінальне процесуальне право України: навч. посіб. / за ред. В. Г. Гончаренка, В. А. Колесника. Київ : Юстініан, 2014. 573 с.

9. Іщенко Т. В. Розслідування домашнього насильства: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. 2021. 247 с.

10. Мешков В. М. Методика расследования преступлений: курс лекций. Москва: Юрлитинформ, 2013. 304 с.

11. Моніторинг ситуації реагування системи правосуддя на вчинення домашнього насильства за ознакою статі: 2019. URL: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Ukrainian%202019%20PRAVO%20Monitoring%20report.pdf>

12. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 грудня 2017 року № 2229-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

13. Загородній І.В. Розслідування злочинів, пов'язаних із нанесенням тілесних ушкоджень: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2018. 243 с.

14. Сердюк В. П. Відеозапис у кримінальному провадженні України: теорія і практика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2013. Вип. 22. С. 106–109.

TYPICAL INVESTIGATIVE SITUATIONS, VERSIONS OF THE INITIAL STAGE OF INVESTIGATION OF DOMESTIC VIOLENCE AND ALGORITHMS OF THEIR SOLUTION

Attention is drawn to the fact that the situational approach is important in the investigation of domestic violence.

It is emphasized that the investigative situations of the initial stage of the investigation affect the definition of the main tasks: establishing the event, method (form) and regularity of domestic violence; identification of the person who committed it; determination of the nature and amount of damage caused by a criminal offense; detection and procedural consolidation of traces of a criminal offense; identifying the causes and conditions that contributed to the commission of domestic violence (with a legal response to their elimination).

Investigative situations of the initial stage of the investigation are differentiated into favorable, unfavorable and neutral. On the basis of research of scientific sources, study of materials of criminal proceedings and use of results of study of practice of investigation of crimes against life and health of the person the following typical investigative situations of initial stage of investigation are allocated: 1) depending on a crime: the victim and the suspect (the latter is usually the official husband of the victim); b) domestic violence was committed in different places (permanent residence, recreation, etc.); 2) investigative situations, which are formed on the basis of information about the suspect received from the victim: a) the victim lives with the suspect, is married and can provide relevant information for search (in case of hiding) and identification; b) the victim has a certain relationship with the suspect, but they do not live together, often divorced, or are at the stage of divorce, but knows his place of residence, can describe the appearance and indicate special features,

behavior and habits; c) the victim knows who is committing violence against him, has filed a complaint with the police, but then deliberately conceals information from the investigator, refusing to testify; d) the victim cannot report the details of the criminal offense because he is in a serious psychological condition; 3) investigative situations, which are developed depending on the position of the suspect: a) the person suspected of committing a crime fully admits his guilt; b) the suspect acknowledges the use of minor domestic violence against the victim, but denies its systematic nature and his involvement in the consequences; c) the suspect acknowledges the fact of systematic domestic violence, but indicates that he is constantly in a state of self-defense or affect caused by the provocative behavior of the victim; d) the suspect rejects all charges, refuses to admit the fact of domestic violence, and the presence of bodily injuries, disturbances in the apartment, the victim's appeal to the police, explains his negligence, accidental coincidence or slander; e) the person denies involvement in the commission of domestic violence and refuses to testify.

Separate versions have been formed for each investigative situation and a list of priority investigative (search) actions and other measures aimed at their verification

has been proposed. The general algorithm of actions of the investigator at the beginning of the investigation of domestic violence is as follows: assessment of the initial investigative situation; putting forward investigative versions, planning the start of the pre-trial investigation; setting tactical tasks; planning and conducting individual investigative (search) actions and other measures to solve the tasks.

Typical versions of the nature of the event (what happened), the initiation of which at the initial stage of the investigation will facilitate the establishment of the facts as soon as possible, are: a) domestic violence the materials attached to the application by the applicant; b) domestic violence was an isolated case and falls under the signs of an administrative offense under Art. 173-2 of the Code of Administrative Offenses, and the applicant erred in disregarding all legal, procedural and other aspects of the facts; c) there is no event of domestic violence, and the applicant reports false information, in revenge for a former roommate (husband), or in order to conceal another offense, including the fact of his participation in it.

Key words: domestic violence, investigative situation; version; investigation; investigative (search) actions.